

תוכן עניינים

1.	מבוא	3
2.	דרכי פתרון סכסוכים אלטרנטיביות	3
2.1	המקור / הצורך בדרכים אלטרנטיביות לפתרון סכסוכים	3
2.2	משא ומתן	4
2.3	בוררות	4
2.4	פסיקה לפשרה	4
2.5	פישור	5
2.6	גישור	5
3.	גישור	6
3.1	המקור לגישור	6
3.2	תפיסות בגישור	6
3.2.1	גישור ממוקד הסכם	6
3.2.2	גישור טרנספורמטיבי	7
3.2.3	גישור נרטיבי	7
3.2.4	גישור כמרחב בחירה	7
3.3	מודל בגישור	7
3.3.1	מהות הגישור	7
3.3.2	מאפייני הגישור	8
3.3.3	שלבי הגישור	8
4.	מאופציית הגישור לגישור חובה	8
4.1	סקירה היסטורית של התפתחות החקיקה	8
4.1.1	"מ"פישור" ליחידות סיוע	8
4.1.2	מבקשה ליישוב סכסוכים לתסקיר חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה	9
4.1.3	הליך המהו"ת – תקנות סד"א (הוראת שעה)	10
4.1.4	הצעה חוק גישור חובה	10
4.2	חובת גישור בסכסוכים במשפחה	11
4.2.1	הפרקטיקה שנהגה ביחידות הסיוע שליד בתי המשפט לענייני משפחה	11
4.2.2	גישור חובה – חוק גישור חובה (החוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה)	12
5.	יתרונות וחסרונות של גישור חובה	13
5.1	חסרונות חוק גישור חובה	13
5.2	היתרונות שבגישור חובה:	14
6.	סיכום	15
7.	ביבליוגרפיה	16

בעד ונגד גישור חובה

1. מבוא

בחודש יולי 2016 נכנס לתוקף החוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה–2014 (להלן: "חוק גישור חובה"). חוק זה הנהיג חובה גישור כדרך ליישוב סכסוכים במשפחה בטרם פניה לערכאות. מטרת החוק המוצהרת, כפי שמכריז בגוף חוק "לסייע לבני זוג ולהורים וילדיהם ליישב סכסוך משפחתי ביניהם בהסכמה ובדרכי שלום, ולצמצם את הצורך בקיום התדיינות משפטית, מתוך התחשבות במכלול ההיבטים הנוגעים לסכסוך ובטובתם של כל ילדה וילד"².

בעבודתנו זו, אנו מבקשים לדון בחובת הגישור אשר הונהגה מכוח חוק גישור חובה במסגרת ניהול יישוב סכסוכים במשפחה. אנו מבקשים לעמוד על יתרונותיה וחסרונותיה של חובת הגישור ואף להביע עמדה בסוגיה.

לצורך כך, במהלך העבודה נבחן מהן הדרכים האלטרנטיביות העומדות בפני המבקשים ליישב סכסוכים תוך כדי התמקדות באחת הדרכים המוצעות לפתרון הסכסוך – הוא הליך הגישור. בהמשך אנו נערוך סקירה היסטורית של התפתחות החקיקה בעניין דרכים אלטרנטיביות לפתרון סכסוכים בכלל ובעניין גישור בפרט. אנו נסקור את הליך המהוו"ת ואת הליכי חובת הגישור בסכסוכים במשפחה ונסה לעמוד על יתרונותיו וחסרונותיו של הליך גישור חובה.

2. דרכי פתרון סכסוכים אלטרנטיביות

2.1 המקור / הצורך בדרכים אלטרנטיביות לפתרון סכסוכים

מזה זמן רב נוצר הצורך במציאת דרכים חלופיות ליישוב חילוקי דעות ולפתרון סכסוכים בהתבסס על הסכמה לעומת הכרעה שיפוטית. הסיבות לכך היו רבות ומגוונות וביניהן הצורך למצוא פתרונות יצירתיים בעת שהצדדים נקלעו למבוי סתום, האמונה שהכרעה שיפוטית אינה אופטימלית בסוגים מסויימים של סכסוכים כגון סכסוכי עבודה קיבוציים, הרצון למנוע שביתות והשבתות, האמונה כי במקרה של מסגרת יחסים נמשכים הכרעה שיפוטית אינה מתאימה, העומס והלחץ ההולך וגובר על מערכת השמפט, עלותם של הליכים משפטיים, הרצון להביא סכסוכים לסיום מהיר ועוד כהנה וכהנה סיבות הביאו לפיתוח כלים וטכניקות אשר מטרתם לחלץ צדדים ממבוי סתום וכאמצעי ליישוב חילוקי דעות³. מושג זה נודע תחת השם "ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION" (ADR) – "שיטות

¹ ס"ח תשע"ה 116

² שם, סעיף 1

³ מרדכי מירוני "גישור ו-ADR: שמונים שנות היסטוריה כבסיס לשינוי בהגדרת תפקידם של בית המשפט והשופט"

הרשות השופטת תשנ"ט 29

אלטרנטיביות ליישוב סכסוכים" ופותח ע"י פרופ' סנדר. ה-ADR כולל בחובו מספר שיטות ליישוב סכסוכים המאופיינות על ידי רמת שליטה שונה של הצדדים בתהליך. בין שיטות אלה נמנים משא ומתן, גישור, (Early Neutral Settlement) ENE, פישור ובוררות.

2.2. משא ומתן

משא ומתן (Negotiation) הינו התהליך הגמיש ביותר ליישוב סכסוכים⁴. הצדדים שולטים בהליך, הם יכולים להיות מיוצגים ע"י איש מקצוע כאוות נפשם וכל אחד מהם מנסה לשכנע את האחר להגיע לפתרון מוסכם. הצדדים קובעים מתי ייפגשו, היכן ועל מה יסכימו. הכללים אינם מעוגנים בחוק והמשא ומתן חף מפרוצדורות שלא לפי בחירת הצדדים. קיימים סוגים שונים של משא ומתן דוגמת משא ומתן תחרותי או משא ומתן משתף וישיר במהלכו יוצרים הצדדים אמון ביניהם כך שיתאפשר להם להפיק את מירב התועלת והרווחים מההליך.

2.3. בוררות

בוררות (Arbitration) הינו הליך משפטי בו הבורר משמש עבור הצדדים כשופט ומכריע במחלוקת ביניהם⁵. החלטתו או "פסק הבורר" מחייבת כמו פסק דין אך ההליך עצמו הינו גמיש יותר מאשר הליך משפטי. הצדדים חופשיים לבחור את זהות הבורר ואף את הכללים הפרוצדורליים לפיהם יתנהל ההליך לרבות הבאת ראיות והשמעת עדים. לעומת זאת, אין מקיימים פגישות נפרדות בין הצדדים והבורר וחובה על הצדדים להוכיח את טענותיהם בפני הבורר.

הליך הבוררות מתנהל מכוח סעיף 79 (ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁶ (להלן: "חוק בתי המשפט") והוא כפוף ומוגבל להוראות חוק הבוררות, תשכ"ח-1968⁷ ואין אפשרות לערער על פסק בורר למעט אפשרות לבקש תיקון או ביטול עקב עילות ספציפיות המופיעות בחוק. הליך זה מתקיים בפרטיות אך אינו מוגן בחיסיון. בדרך כלל צדדים לבוררות מיוצגים ואינם מנהלים בעצמם את ההליך.

2.4. פסיקה לפשרה

בתיקון 15 לחוק בתי המשפט (להלן: "תיקון 15")⁸ נוסף סעיף 79 א' לחוק בתי המשפט⁹ אשר מכוחו נוספה דרך אלטרנטיבית ליישוב סכסוכים תוך קביעת מנגנון של פסיקה לפשרה על ידי שופט לפיו תחילה השופט מביא את הצדדים להסכמה למסור לו את ההכרעה בתביעה או בסכסוך על דרך הפשרה (לעומת הליך של שפיטה רגילה) ולאחר מכן, מכריע השופט בסוגייה העומדת על הפרק והכרעתו קובעת את התוצאה המהותית ומסיימת את התיק. יודגש כי אין מדובר בהליך של הסדר פשרה המהווה פשרה מהותית - קרי כי הצדדים צריכים להסכים לתוכן הפשרה - אלא במתן פסק דין בדרך של פשרה כלומר שהצדדים צריכים להסכים לדרך הדיונית לפיה בית המשפט יכריע בסכסוך בדרך של פשרה ולא יהיה

⁴ בועז כהן "מו"מחה משא ומתן" (2007)

⁵ עידן יהודה "על יישוב סכסוכים צרכניים בדרכי חלופיות האומנם אין מוצא?" המשפט כא תשע"ו 247

⁶ ס"ח תשמ"ד 198

⁷ ס"ח תשכ"ח 184

⁸ חוק בתי המשפט (תיקון מס' 15) התשנ"ב – 1992, ס"ח התשנ"ב 68

⁹ ר"ה"ש 6